

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

TARPINSTITUCINĖS LIETUVOS DIASPOROS POLITIKOS ĮGYVENDINIMO DARBO GRUPĖS (NUOTOLINIO) POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2021 10 28 Nr. 1

Vilnius

Posėdis įvyko 2021 m. spalio 28 d., 15:00-17:15 val.

Posėdyje dalyvavę darbo grupės nariai:

Egidijus Meilūnas Kęstutis Vaškelevičius	užsienio reikalų viceministras, darbo grupės pirmininkas; Vyriausybės kanceliarijos Tarptautinių santykių ir Europos Sąjungos grupės vadovas, darbo grupės pirmininko pavaduotojas;
Arnoldas Abramavičius Neila Baumilienė	vidaus reikalų viceministras; Kazickų šeimos fondo Niujorko skyriaus vykdomoji direktorė;
Lina Dusevičienė Gabija Grigaitė-Daugirdė Dalia Henke Aušra Kukelkaitė Jonas Laniauskas	VšĮ „LT Diaspora“ valdybos narė, administracijos vadovė; teisingumo viceministrė; Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė; VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė; Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktorius;
Mindaugas Liutvinskas Gytis Oganauskas	finansų viceministras; VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos generalinio direktoriaus pavaduotojas;
Indrė Ramanavičienė	Vyriausiosios rinkimų komisijos Mokymų ir komunikacijos skyriaus patarėja;
Rimvydas Rubavičius Donata Simonaitienė Ramūnas Skaudžius Kotryna Stankutė Jaščemskienė Albinas Vilčinskas Audronė Želnienė	Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdybos pirmininkas; VšĮ Lituanistinių mokyklų asociacijos valdybos narė; švietimo, mokslo ir sporto viceministras; VšĮ „Mariaus Jakulio Jason fondas“ direktorė; kultūros viceministras; Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Diasporos politikos koordinavimo skyriaus vedėja, darbo grupės sekretorė;
Karolis Žemaitis Lina Žukauskaitė	ekonomikos ir inovacijų ministro patarėjas; Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento direktorė.

Kiti posėdyje dalyvavę asmenys:

Ieva Andriulaitytė	Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėja, posėdyje pakeitusi asociacijos direktorę, darbo grupės narę Romą Žakaitienę;
Dalia Asanavičiūtė	LR Seimo narė, LR Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos pirmininkė;
Gabija Balzarevičiūtė	Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vyriausioji specialistė;
Laura Dilytė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos

Aušra Dumbliauskienė	departamento Ryšių su diaspora skyriaus vedėja; Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Diasporos politikos koordinavimo skyriaus vyr. specialistė;
Agnė Gurevičienė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Grįžimo į Lietuvą skyriaus vedėja
Giedrius Janauskas	VDU atstovas, posėdyje pakeitęs Pasaulio lietuvių universiteto veiklų koordinatorę, darbo grupės narę dr. Ingridą Dačioliene;
Vaidotas Kalinauskas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo skyriaus vedėjas, posėdyje pakeitęs viceministrą Audrių Bitiną;
Vitalija Kardokaitė-Šimanauskienė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Diasporos politikos koordinavimo skyriaus atašė;
Inga Kriščiūnienė	Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktoriaus pavaduotoja regionų kultūros veikloms, posėdyje pakeitusi direktorių Saulių Liausą;
Lina Saulėnaitė-Višinskienė	Vyriausybės kanceliarijos Tarptautinių santykių ir ES grupės patarėja;
Gitana Skripkaitė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento direktorės pavaduotoja.

1. Posėdžio dalyvių prisistatymas.

2. Diasporos klausimai XVIII LR Vyriausybės programoje ir Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane: apžvalga ir aptarimas.

Darbo grupės pirmininkas, užsienio reikalų viceministras Egidijus Meilūnas, pristatydamas klausimą, pabrėžė, kad XVIII Vyriausybės programoje ir Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane diasporos klausimams skirta itin daug dėmesio. Vyriausybės programoje su diaspora susiję 14 punktų. E. Meilūnas diskusiją organizavo pagal tematiką.

Švietimo ir mokslo srities klausimai.

A. Meilūnas pabrėžė, kad Vyriausybės programoje prioritetas skiriamas lituanistinio švietimo klausimams, nes yra pastebimas dalies diasporos jaunimo nutautėjimas. Iki šiol skirtas dėmesys neformaliajam lituanistiniam švietimui buvęs nepakankamas.

Švietimo, mokslo ir sporto viceministras Ramūnas Skaudžius pristatė ministerijos vykdomas ir planuojamas veiklas: 1) numatoma sukurti lietuvių kalbos testavimo sistemą ir ją susieti su Lietuvoje taikoma pasiekimų vertinimo sistema. Parengtas Švietimo įstatymo 25 str. pakeitimo projektas, kuriame numatytas testavimo proceso organizavimas, planuojama, kad testavimas įsigaliotų 2022 m. sausio 1 d.; 2) parengti mokymo (mokymosi) priemonės, grįstas kalbos mokėjimo lygiais ir patobulinti lietuvių kalbos mokymo programą pagal jos įgyvendinimo poreikius. Šiuo metu jau 116 lituanistinių mokyklų pasirinko mokyti 2–7 m. vaikus pagal ministerijos patvirtintą lituanistinio švietimo integruotą programą. Šio amžiaus vaikams yra parengtos nuotolinės mokymo priemonės Moodle aplinkoje pagal minėtą programą, vyksta mokymai mokytojams. Iki 2022 m. gruodžio mėn. tokias priemones planuojama sukurti mokymui iki 10 kl.; 3) sudaryti galimybes lituanistinių mokyklų mokytojams ir mokiniams būti įtrauktiems į Lietuvos mokytojų bei mokinių registrus (tobulinami registrų nuostatai, vykdomi programavimo darbai). Planuojama, kad nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. bus pradėta mokinių registracija; 4) sukurti mechanizmą lituanistiniam švietimui skatinti ir remti, skiriant biudžeto lėšas. Parengtas Švietimo įstatymo 25 str. pakeitimo projektas,

kuriame numatytas lituanistinių mokyklų finansavimas nuo 2023 m. sausio 1 d.; 5) lituanistinės mokyklos aprūpintos licencijomis naudotis *Eduka* klasės skaitmeniniais ištekliais; 6) sudaryti sąlygas lituanistinių mokyklų mokytojams užsienyje įgyti reikiamą kvalifikaciją ir ją tobulinti; 7) vykdoma Kultūros paso paslaugos išplėtimo užsienio lituanistinėms mokykloms veikla (pradedant nuo mokyklų kaimyninėse valstybėse); 8) planuojama programa dėl talentų/jaunimo pritraukimo. R. Skaudžius atkreipė dėmesį, kad mokslo sritį kuruoja kitas viceministras ir veiklą šioje srityje nepristatė.

Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) pirmininkė Dalia Henke pasidžiaugė, kad Vyriausybės programoje diasporos srities aktualijos užima deramą vietą. Pastebėjo, kad diasporai yra labai svarbi ir sporto veikla, todėl klausė, kas būtų kontaktinis asmuo Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje (toliau – ŠMSM), atsakingas už ryšius su diaspora sporto srityje. R. Skaudžius atsakė, kad sporto srities klausimai yra priskirti vienam iš švietimo, mokslo ir sporto viceministrų, paminėjo tęstinius darbus organizuojant tradicines Pasaulio lietuvių sporto žaidynes, pastebėjo, kad ministerija neišvelgia pokyčių poreikio sporto srities veikloje.

Kazickų šeimos fondo Niujorko skyriaus vykdomoji direktorė Neila Baumilienė klausė, ar darbo grupės nariai matytų poreikį ir ar būtų galimybė sudaryti mažesnes grupes/pograpius klausimų aptarimui tam tikrose srityse, kad darbo grupės nariai galėtų pasisakyti detaliau ar rinktis kitokią komunikacijos formatą (pvz., el. paštu). Darbo grupės pirmininkas pritarė, kad būtų galima suburti švietimo pogrupį ir pakviest darbo grupės narius savo pastebėjimus šiuo klausimu atsiųsti el. p. adresu diaspora@urm.lt. Esant poreikiui, gavus pasiūlymų specifiniais klausimais, bus galima suburti atskiras diskusines grupes. Švietimo, mokslo ir sporto viceministras R. Skaudžius informavo, kad klausimus ir pasiūlymus, susijusius su švietimo sritimi, galima tiesiogiai pateikti ir jam.

Vytauto Didžiojo universiteto (toliau – VDU) Pasaulio lietuvių universiteto atstovas Giedrius Janauskas pasidžiaugė Vyriausybės pastangomis ir dėmesiu diasporos klausimams, pastebėjo, kad yra svarbi ne tik forma, bet ir turinys, atsižvelgiant į skirtinguose kraštuose gyvenančios diasporos poreikius, ir pakvietė į planuojamą veiklą įtraukti universitetų ekspertus. Taip pat atkreipė dėmesį, kad mokslo srityje svarbu dėmesį skirti ne tik veikloms, įtraukiančioms jaunuosius mokslininkus (iki 35 m.), bet ir vyresnio amžiaus mokslininkams bei skatinti įvairaus amžiaus mokslininkų dalyvavimą universitetų įgyvendinamuose ilgalaikiuose projektuose. Pritarė darbo grupės veiklos organizavimui, esant poreikiui, mažesniuose pogrupiuose pagal kuruojamas sritis.

Posėdyje svečio teisėmis dalyvavusi LR Seimo narė Dalia Asanavičiūtė informavo dalyvavusi diskusijoje su ŠMSM ir Vilniaus m. savivaldybe dėl grįžusių vaikų integracijos Lietuvos mokyklose. Buvo akcentuojama, kad susiduriama su problemomis, ieškoma mokyklų motyvavimo sprendimų, svarstoma, kad Vilniaus lietuvių namai galėtų tapti kompetencijos centru, apmokyti kitas mokyklas, priimančias grįžtančius vaikus (pradedant nuo Vilniaus, vėliau įtraukiant ir kitų regionų mokyklas). D. Asanavičiūtė paminėjo parengtą Švietimo įstatymo 25 str. pakeitimo projektą, kuriame numatytas lietuvių kalbos lygio nustatymas užsienio lituanistinėse mokyklose, suteikiantis galimybę gauti ŠMSM patvirtintą sertifikatą. Tai padės grįžtantiems vaikams ir juos priimančioms mokykloms įvertinti mokinio kalbos lygį ir nustatyti, kiek tokiam mokiniui reikia papildomų valandų lietuvių kalboms žinioms. Seimo narė atkreipė dėmesį ir į aktualiją integruoti ir mokyti lietuvių kalbos užsieniečių (ukrainiečių, baltarusių) vaikus.

Kultūros srities klausimai.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas paminėjo Vyriausybės programos nuostatas – siekį užtikrinti visų piliečių teisę į kultūros sklaidą, diasporą matyti kaip neatsiejamą Lietuvos kultūrinės diplomatijos dalį.

Kultūros viceministras Albinas Vilčinskas patikino, kad Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo priemonių plane Kultūros ministerijos (toliau – KM) kompetencijai priskirti veiksmai yra įgyvendinami per strateginį ministerijos planą ir išskyrė 3 pagrindines veiklos kryptis: 1) kultūrinė diplomatija ir kultūros atašė tinklas, koordinuojamas kartu su Užsienio reikalų ministerija (toliau – URM), Vyriausybės kanceliarija ir Lietuvos kultūros institutu. Pabrėžė abipusio ryšio tarp kūrėjų Lietuvoje ir kūrėjų užsienyje svarbą. Kalbėjo apie dėmesį kultūros paveldui tiek siekiant jį susigrąžinti, tiek inventorizuojant; 2) Lietuvos kultūros tarybos vykdomos programos diasporos

projektinei veiklai finansuoti; 3) Lietuvos nacionalinio kultūros centro kompetencijai priskirtų veiklų įgyvendinimas: dainų švenčių organizavimas, meno kolektyvų ir jų vadovų kvalifikacijos tobulinimo koordinavimas, tautiškumo programos. Kultūros viceministro manymu, rengiamoje Globalios Lietuvos strategijoje būtų svarbu numatyti konkrečias veiklos priemones, išplėsti šiuo metu vykdomą kultūrinės edukacijos – Kultūros paso paslaugos platformos veikimo lauką, į jį kol kas įtraukiant Baltarusijoje, Latvijoje ir Lenkijoje veikiančias lituanistines mokyklas. Viceministras atkreipė dėmesį, kad šiuo klausimu būtų svarbios refleksijos iš lituanistinių mokyklų, nes matomos neišnaudotos galimybės, svarstoma paslaugos plėtra įtraukiant ir lietuvių bendruomenes užsienyje.

Lietuvos nacionalinio kultūros centro (toliau – LNKC) direktoriaus pavaduotoja regionų kultūros veikloms Inga Kriščiūnienė pasidžiaugė sėkmingu bendradarbiavimu su užsienio lietuvių kolektyvais, tačiau pabrėžė finansavimo problemą. Nuotolinio bendravimo priemonės sudarė sąlygas patobulinti kvalifikaciją didesniai meno vadovų skaičiui, tačiau, kuomet norima pasikviesti kolektyvus atvykti į Lietuvoje organizuojamus renginius, kolektyvai susiduria su jiems tenkančiu finansiniu iššūkiu padengti kelionės išlaidas, tad renginiuose dažniausiai dalyvauja tik kaimyninių valstybių lietuvių bendruomenių kolektyvai, nors norėtų dalyvauti ir tolimesnių šalių kolektyvai. Finansavimo klausimas tampa aktualus ir gyvai organizuojamų kvalifikacijos tobulinimo renginių atveju. Į juos atvykti gali tik artimiausių šalių lietuvių bendruomenių atstovai savo lėšomis, centras kelionių nefinansuoja. I. Kriščiūnienė pristatė puoselėjamą mintį organizuoti panašų renginį kaip „Draugystės tiltas“ švietimo srityje, skirtą Europoje veikiančioms užsienio lietuvių meno kolektyvams. Taip pat paminėjo tautinių kostiumų užsienio lietuvių kolektyvams įsigijimo problemą, pastebėdama, kad jiems sudėtinga tai padaryti savo lėšomis. Pasidžiaugė gerai veikiančiu Lietuvos meno kolektyvų aprūpinimo tautiniais kostiumais modeliu, kai po 50 proc. reikiamų lėšų skiria savivaldybė ir KM, ir pakvietė ieškoti sprendimo dėl teisinio pagrindo kostiumais aprūpinant užsienio lietuvių meno kolektyvus.

Lituanistinių mokyklų asociacijos valdybos narė Donata Simonaitienė pasiteiravo, ar planuojama plėsti Kultūros paso paslaugą, įtraukiant ne tik kaimyninių kraštų, bet ir kitų šalių neformalias lituanistines mokyklas. Kultūros viceministras A. Vilčinskas pakartojo, kad yra siekis įtraukti kuo platesnį mokyklų tinklą, kol kas vykdomas pilotinis projektas šioje tikslinėje grupėje. Taip pat paminėjo plėtojamą veiklą, siekiant visiems prieinamos ir pasiekiamos kultūros: Europos Sąjungos lėšomis numatoma sukurti ir įdiegti e-kultūros vartus, pateikiant visiems prieinamus skaitmenizuotus kultūros išteklius.

PLB pirmininkė D. Henke padėkojo kultūros viceministrui už vykdomą veiklą, pabrėždama, kad užsienio lietuvių bendruomenėms kultūrinė veikla yra labai svarbi. Išreiškė viltį, kad naujoje Globalios Lietuvos strategijoje būtų skiriamas deramas dėmesys lietuvių kalbos ir kultūros puoselėjimo priemonėms, taip stiprinant bendruomenes. Taip pat priminė jau ankstesnių susitikimų su KM vadovybe metu išsakytą poreikį, kad ministerijoje atsirastų atskiras skyrius ryšiams su diaspora koordinuoti, kaip kažkada toks skyrius atsirado ŠMSM. Šis skyrius apjungtų atskirų menininkų, kolektyvų, neprofesionaliojo meno veiklas. Pasak D. Henkės, turėtume atrasti deramą vietą diasporos klausimams KM, tad tikimasi politinės valios ir apsisprendimo šiuo klausimu. Kultūros viceministras A. Vilčinskas atsakė, kad ministerija mato neišnaudojamas galimybes užsienio lietuvių kūrybos plotmėje, tačiau susiduriama su žmogiškųjų išteklių resursų problema ministerijoje – jei norime turėti programas ir pokyčius ryšiams su diaspora palaikyti, turime spręsti šią problemą.

VDU Pasaulio lietuvių universiteto atstovas Giedrius Janauskas pakvietė prisiminti pasaulyje veikiančių baltistikos centrų tinklą, pabrėžiant, kad šie centrai yra Lietuvos kultūros sklaidos ašis, ir pasiūlė vystyti ir stiprinti veiklą per šiuos centrus tose šalyse, kuriose jie veikia, paminėdamas, kad centrų veiklą koordinuoja Lietuvos mokslo taryba.

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdybos pirmininkas Rimvydas Rubavičius atkreipė dėmesį, kad labai svarbu Lietuvos kultūros turinį diasporai kurti ir nelietuvių kalba, nes, atsižvelgiant į tai, kad lituanistines mokyklas lanko tik apie 6 proc. mokinių, galima daryti prielaidą, kad 94 proc. diasporos jaunimo nepasiekiami turiniu lietuvių kalba. Kultūros viceministras A. Vilčinskas pastebėjo, kad užsienio kalbos panaudojimą galima būtų pradėti taikyti Kultūros paso paslaugos

platformoje: pavyzdžiui, tiems, kas tik pradeda mokytis lietuvių kalbos, paslaugų teikėjai teikdami paraiškas dalyvauti programoje, sudarytų sąlygas vertimui ar išankstiniam medžiagos gavimui. Viceministras patvirtino šio klausimo aktualumą.

Grįžtamosios migracijos ir pilietybės klausimai.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas, kviesdamas aptarti grįžtamosios migracijos ir pilietybės temas, paminėjo Vyriausybės programos nuostatas dėl prioriteto skyrimo grįžimo į Lietuvą skatinimui, ir siekio išspręsti pilietybės išsaugojimo klausimą.

Vidaus reikalų viceministras Arnoldas Abramavičius pristatė ministerijos kompetencijai priskirtos migracijos politikos ir pilietybės politikos sritis. Paminėjo, kad veikia Vyriausybės kanceliarijos koordinuojama darbo grupė, kurioje svarstomi Užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimai (iki 2022 m. pabaigos), siekiant pritraukti aukštos kvalifikacijos/trūkstantus specialistus iš užsienio. Pastebėjo, kad minėto įstatymo pakeitimai Seimui teikiami ir šiuo metu, tik pakeitimų kontekstas susijęs su neteisėta migracija, todėl nereikia jų painioti su diasporos politikos klausimais. Paminėjo planuojamus pakeitimus Užsieniečių teisinės padėties įstatyme: planuojama palengvinti atvykimo taisyklės, atsisakyti darbo rinkos testo, supaprastinti darbo funkcijų keitimo procedūrą, leisti dirbti be apribojimų studijuojantiems užsieniečiams bei leisti atvykti magistrantūros studentams su šeimos nariais, netaikant 2 metų pragyvenimo reikalavimo. Pastebėjo, kad gal ne visi šie pakeitimai susiję su diaspora, bet yra siekis rasti universalius sprendimus. Pasak A. Abramavičiaus, kiti priemonių plano aspektai - būsimas migracijos ir prieglobsčio paktas ir jo įgyvendinimas, taip pat prieinamesnių, greitesnių, klientų poreikius atitinkančių migracijos paslaugų, naudojant inovatyvius technologinius sprendimus, diegimas t.y. 1) išplečiamas e- rezidentų paslaugų ratas; 2) MIGRIS sistemos plėtra ir tobulinimas; 3) Ekonomikos ir inovacijų ministerijos koordinuojamos „International House“ (informacijos platforma) įsteigimas; 4) asmens dokumentų pristatymo užsienyje paslaugos sukūrimas; 5) reikalingi ateities sprendimai dėl Migracijos informacijos centro vykdomo projekto „Renkuosi Lietuvą“ (tariamasi su Užsienio reikalų ministerija). Viceministras paminėjo, kad Seimo narių yra pateikti Pilietybės įstatymo pakeitimai ir pastebėjo, kad 2020 m. pilietybė buvo atkurta 4692 asmenims, 252 asmenims - neatkurta. A. Abramavičius pastebėjo, kad įstatymas daugybę pilietybę numato tik išimtiniais atvejais ir įstatymo nuostatos turi būti vykdomos, t.y. Lietuvos Respublikos pilietis, pasirinkdamas įgyti kitos šalies pilietybę, Lietuvos Respublikos pilietybės netenka.

VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė Aušra Kukelkaitė atkreipė dėmesį, kad talentų pritraukimo tema yra aktuali ir pasiteiravo, kaip galėtų įsitraukti į šį procesą. Vidaus reikalų viceministras A. Abramavičius atsakė, kad pasiūlymus Užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimams teikė Verslo taryba, galėtų pasidalinti medžiaga, kas yra sutarta, ir pakvietė A. Kukelkaitę pateikti savo pasiūlymus. A. Kukelkaitė taip pat pastebėjo, kad rengiama Globalios Lietuvos strategija turėtų susisiekti su Vyriausybės programa. Darbo grupės pirmininkas pritarė, kad tarp jų turi būti ir yra ryšys, visgi atkreipė dėmesį į šių dokumentų galiojimo laikotarpių skirtumą (strategija – ilgojo laikotarpio dokumentas).

Kazickų šeimos fondo Niujorko skyriaus vykdomoji direktorė N. Baumilienė paminėjo JAV lietuviams aktualų klausimą dėl pensinio amžiaus žmonių grįžimo į Lietuvą. Planuojantieji grįžti nežino, kaip persivesti savo pensiją į Lietuvą, o Lietuvos atstovybėse trūksta darbuotojų, kurie kompetentingai patartų šiuo klausimu. Ji pasiteiravo dėl kompetentingo asmens kontakto Lietuvoje, pasiūlydama aktualią informaciją besidomintiems teikti taip pat ir per Lietuvos atstovybes. Vidaus reikalų viceministras A. Abramavičius pastebėjo, kad atsakymo galima ieškoti „Renkuosi Lietuvą“ tinklapyje, kur teikiama su grįžimu į Lietuvą susijusi informacija, bet kiekvienas atvejis yra unikalus. Jei reikėtų detalesnės analizės, A. Abramavičius pasiūlė sukonkretinti klausimą, kurį, pagal kompetenciją, nagrinėjimui persiųstų Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

PLB pirmininkė D. Henke papildydama pastebėjo, kad pensijų perkėlimo klausimai aktualūs ir Australijos lietuviams, mano, kad šiuos klausimus reikia spręsti tarpvalstybinėmis sutartimis. Taip pat paminėjo kitą aktualią temą – dokumentų tvarkymą nuotoliniu būdu, dar labiau išryškėjusią pandemijos atveju ir ypač vietovėse, kur nėra Lietuvos diplomatinė atstovybių. Aktuali sudėtinė šio proceso dalis – reikalinga supaprastinti piliečių identifikacijos procesą per e-vartus. Taip pat sutartys

tarp valstybių dėl dvigubo apmokestinimo, sprendžiant mokesčių surinkimo klausimus yra reikalingos ir aktualios.

Vidaus reikalų viceministras A. Abramavičius dar kartą paminėjo veikiančias elektronines dokumentų valdymo sistemas MIGRIS ir e-rezidentas, pastebėdamas, kad nuotolinės paslaugos dar išsiplės. Jis patvirtino, kad yra piliečių identifikavimo problema, kuri yra analizuojama ir diskusijose su Seimo nare D. Asanavičiūte, rengiantis rinkimams elektroniniu būdu.

Finansų viceministras Mindaugas Liutvinskas atkreipė dėmesį, kad dvigubo apmokestinimo sritis yra Finansų ministerijos (toliau – FM) kompetencijoje ir tarpvalstybinių susitarimų šiuo klausimu tinklas plečiamas. Turimus konkrečius probleminių atvejų pavyzdžius pasiūlė persiųsti FM nagrinėjimui.

Seimo narė D. Asanavičiūtė, referuodama į nuotoliniu būdu teikiamų paslaugų klausimą, paminėjo patvirtintus aprašus, taip pat notarų teikiamas nuotolines paslaugas. Nuotolinės atpažinties ir paslaugos nuotoliniu būdu darbus vykdo Užsienio reikalų ministerijos Konsulinis departamentas, kuris galėtų pateikti daugiau informacijos. Seimo narė taip pat trumpai pristatė naujienas internetinio balsavimo tema: Seime sėkmingai dirbama šiuo klausimu, rengiami aktualūs teisės aktų pakeitimai, svarstoma rengti galimybių studiją.

Ekonomika ir diasporos įsitraukimas į ekonominius ryšius.

Ekonomikos ir inovacijų ministrės patarėjas Karolis Žemaitis pristatė tris prioritetas veiklos sritis: 1) dėmesys relokacijai į Lietuvą: a) peržiūrint migracijos politiką, taikant papildomas paskatas, lanksčiai sprendžiant mokesčių klausimus (rezidento klausimas). Patarėjo teigimu, po kelių savaičių pradės veikti „International House Vilnius“ - vieno langelio principu bus teikiama teisinio reguliavimo informacija (pasiteisinus Vilniuje, ši priemonė galėtų būti kopijuojama ir kituose miestuose); b) stiprinant „Work in Lithuania“ programą, kuri skleidžia talentų pritraukimo žinią; 2) dėmesys ekonominės diplomatijos plėtrai: tarpinstitucinė veikla, stiprinant Lietuvos matomumą pasaulyje, siekiant tvaresnio diasporos profesionalų tinklo ir diasporos įsitraukimo į ekonominį atstovavimą Lietuvoje ir pasaulyje, pavyzdžiui, diasporos atstovams bendradarbiaujant su komercijos atašė. Didžiausią potencialą dirbant kartu su diaspora matytų prioritėtinėse industrijos srityse, tokiose kaip gyvybės mokslai, informacinės komunikacinės technologijos, sumani pramonė ir turizmas bei ieškant būdų dėl diasporos įsitraukimo į investicijų pritraukimą ir eksporto plėtrą. Planuojama jaunimo stažuotčių Lietuvoje plėtra: supažindinant juos su valstybės ekonomine situacija, siekiant nepamesti iš ekosistemos studentų, ieškoma sprendimų dėl jaunimo įsitraukimo didinimo; 3) „Team Lithuania“ principo taikymas darbe su diaspora.

Seimo narė D. Asanavičiūtė atkreipė dėmesį, kad reikia atsargiai vertinti finansinių/mokestinių paskatų grįžtantiems siūlymą, nes toks padidintas dėmesys grįžtantiems gali suskaldyti visuomenę, padidinti atskirtį, sukelti grėsmę referendumui dėl pilietybės. Svarbiausia gerinti gyvenimo sąlygas Lietuvoje, kad žmonės norėtų grįžti. K. Žemaitis atsakė, kad nekalbama vien apie reemigruojančius piliečius, iš esmės kalbama apie naujų mokesčių mokėtojų pritraukimo modelį. K. Žemaitis pripažino, kad tema jautri ir reikia rasti tinkamas formuluotes.

VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė A. Kukelkaitė pasidžiaugė Užsienio reikalų ministerijos (toliau – URM) ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijų (toliau – EIM) didėjančiu dėmesiu diasporai ekonominio bendradarbiavimo srityje, teigė tikinti, kad bendradarbiavimas išsivystys į konkrečias veiklas ir pasiteiravo dėl agentūros „Sugrįžanti Lietuva“ kūrimo. K. Žemaitis paminėjo „Work in Lithuania“ programą, atkreipė dėmesį į URM vaidmenį grįžimo į Lietuvą srityje, patvirtino sugrįžtančios Lietuvos srities aktualumą ir perspektyvą vystyti šį klausimą.

Kazickų šeimos fondo Niujorko skyriaus vykdomoji direktorė N. Baumilienė pritarė Seimo narei D. Asanavičiūtei ir paskatino iš tekstų išimti žodžius dėl sąlygų grįžtantiems gerinimo. Vietoj to ji siūlo siekti, kad Lietuvoje būtų geriau gyventi visiems jos gyventojams, tuomet tautiečiai norės sugrįžti ir niekas nenorės išvykti.

PLB pirmininkė D. Henke pritarė šiam pastebėjimui, taip pat priminė, kad PLB Ekonomikos komisija nori įsitraukti į diskusiją dėl bendradarbiavimo ekonomikos srityje, palietė vakcinacijos nuo Covid-19 viruso klausimą.

Ekonomikos ir inovacijų ministrės patarėjas K. Žemaitis patvirtino, kad su PLB Ekonomikos

komisijos pirmininku K. Eidukoniu bendradarbiauja, o vakcinavimo klausimu daugiau kompetentinga Sveikatos apsaugos ministerija. Atkreipė dėmesį, kad vakcinavimo klausimu diskusijos vyksta, EIM siekia užtikrinti dokumentų prieinamumą užsienyje skiepytiems piliečiams.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas trumpai pristatė URM kompetencijai priskirtų veiklų vykdymą: 1) su *Brexit* susiję klausimai, akcentuojant bendradarbiavimą su Jungtinėje Karalystėje gyvenančiais lietuviais pereinamuoju laikotarpiu dokumentų tvarkymo klausimais; 2) diasporos politikos klausimai, įvertinant tai, kad diaspora yra mūsų valstybei svarbi atrama pasaulyje. E. Meilūnas paminėjo, kad Vyriausybės programoje buvo minimas „Sugrįžtančios Lietuvos“ agentūros įkūrimas, tačiau, siekiant nedidinti administracinės naštos, nuspręsta tokios agentūros nekurti, stiprinant esamas veikiančias struktūras. Globalios Lietuvos departamente įkurtas Grįžimo į Lietuvą skyrius. 3) konsulinės paslaugos: užsienio reikalų viceministro teigimu, prioritetas teikiamas konsulinių paslaugų kokybei ir prieinamumui pagerinti. Užsienio reikalų viceministras paminėjo konsulinių paslaugų tinklo plėtrą (papildomų konsulinių punktų steigimą).

Apibendrinamas E. Meilūnas padėkojo už diskusiją ir patvirtino, kad šis klausimas – diasporos politikos aktualijos Vyriausybės programoje ir jos įgyvendinimo priemonių plane – bus įtrauktas ir į Ministrės Pirmininkės vadovaujamos Diasporos reikalų koordinavimo komisijos posėdžio darbotvarkę. Planuojama, kad komisijos posėdis galėtų įvykti lapkričio pabaigoje - gruodžio pradžioje.

3. Diasporos politikos strategijos „Globali Lietuva“ 2022-2030 m. projektas: pristatymas ir diskusija

URM Globalios Lietuvos departamento direktorė Lina Žukauskaitė pristatė Diasporos politikos strategijos „Globali Lietuva“ 2022-2030 m. (toliau – strategijos) projektą, paaiškindama, kad strategija keičia nuo 2011 m. galiojusią Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 389 patvirtintą „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programą, pratęstą iki 2021 m. pabaigos. Strategija buvo pradėta rengti dar 2017 m., atsižvelgiant į tai, kad Globalios Lietuvos programa turėjo baigtis 2019 m., tačiau jos rengimas ir tvirtinimas buvo pristabdytas dėl strateginio planavimo reformos. Rengiant gaires buvo vykdomos diskusijos su Globalios Lietuvos programos partneriais, analizuota kitų šalių diasporos politikų patirtis, organizuoti teminiai renginiai, sudarytas „problemų-priežasčių medis“. L. Žukauskaitė pabrėžė, kad strategijos pagrindinis tikslas – sustiprinti bei išplėsti valstybės bei diasporos ryšį, o šiam tikslui pasiekti siūloma numatyti tris pagrindines strategines kryptis: lietuvių vienijančios tautinės tapatybės puoselėjimas, diasporos įtraukimas į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą bei grįžimo į Lietuvą skatinimas. Šioms trimis pagrindinėms strateginėms kryptims sustiprinti strategijos projekte siūloma numatyti konkrečius uždavinius. L. Žukauskaitė atkreipė dėmesį, kad, patvirtinus strategiją, bus rengiamas tarpinstitucinis veiksmų planas jai įgyvendinti, tad šiame etape labai svarbu suprasti ir išsigryninti konkrečius uždavinius ir nepainioti jų su veiksmais jiems įgyvendinti. Darbo grupės narių paprašyta susipažinti su persiųstu strategijos projektu ir iki 2021 m. lapkričio 11 d. el. paštu diaspora@urm.lt pateikti savo siūlymus, išvalgas, rekomendacijas, kurie galėtų būti įtraukti į patikslintą strategijos projekto tekstą. Strategijos projektas taip pat bus paskelbtas viešai – viešosioms konsultacijoms.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas pabrėžė, kad strategijos projekto tekstas yra labai centruotas, nes strategija – tai planas tikslui pasiekti. E. Meilūnas sakė, kad, gavus darbo grupės narių komentarus ir pasiūlymus, jie bus susisteminti, įvertinti ir aptarti kitame šios darbo grupės posėdyje.

PLB pirmininkė D. Henke pažymėjo, kad PLB valdybos nariai būtinai norės diskusijos su URM atstovais, teiravosi, kokiais kriterijais bus matuojami diasporos politikos strategijos pagalba pasiekti rezultatai, domėjosi strategijos stebėsenos ir priežiūros klausimais. L. Žukauskaitė atsakė, kad, numatoma, kad veiksmų plano rezultatai bus matuojami vertinant įvairius kriterijus: skirtas finansavimas, renginių/renginių dalyvių skaičius, projektų skaičiaus/vertės dinamika, diasporos atstovų apklausų rezultatai, kt., tai yra naudojant „kietuosius“ ir „minkštuosius“ kriterijus.

Kazickų šeimos fondo vykdomoji direktorė N. Baumilienė teiravosi, ar bus rengiami darbo grupės susitikimai mažose grupėse; išreiškė norą gauti visų darbo grupės narių kontaktus bei pasiūlė strategijos projektą patalpinti į visiems prieinamą platformą (pvz. *Googledocs*) ir visus pasiūlymus bei komentarus talpinti viename visiems darbo grupės nariams prieinamame dokumente. L. Žukauskaitė informavo, kad dėl asmens duomenų apsaugai keliamų reikalavimų, grupės narių kontaktų paviešinimas yra galimas tik visiems darbo grupės nariams dėl to sutikus.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas paantrino dėl asmens duomenų viešinimo ribojimų ir pasiūlė dirbti vadovaujantis įprastomis dokumentų rengimo taisyklėmis ir klasikiniu dokumentų derinimo būdu, t.y. pavedant URM Globalios Lietuvos departamentui surinkti pasiūlymus, juos susisteminti. Atnaujintas strategijos dokumentas bus pateiktas darbo grupės narių peržiūrai ir komentarams prieš kitą darbo grupės susitikimą. E. Meilūnas pabrėžė, kad grupės nariams išreiškus poreikį, galima organizuoti atskirų klausimų aptarimą siauresniuose pogrupiuose, atsižvelgiant į kilusius klausimus.

Kazickų šeimos fondo vykdomoji direktorė N. Baumilienė paprašė patikslinti darbo grupės darbų bei susitikimų kalendorių.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas pažymėjo, kad strategija turi būti patvirtinta iki 2021 m. gruodžio mėn. 31 d., tad strategijos projektą darbo grupė turi galutinai suderinti iki šios datos. Viceministras pabrėžė, kad darbo grupės narių pasiūlymų laukiama iki 2021 m. lapkričio mėn. 11 d., o juos gavus ir susisteminus, bus paskelbta kito darbo grupės posėdžio data strategijos projekto atnaujinimams suderinti.

VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė A. Kukelkaitė prašė paviešinti darbo grupės narių komentarus bei pasiūlymus strategijos projekto tekstui, likus pakankamai laiko prieš kitą darbo grupės posėdį, kad būtų galima susipažinti su pasiūlymais bei teksto atnaujinimais. A. Kukelkaitė siūlė visiems grupės nariams tarpusavyje pasidalinti kontaktais.

D. Henke referuodama į tai, kad buvo paminėta, kad strategijos projektas bus paskelbtas viešosioms konsultacijoms, teiravosi, kas yra plačioji visuomenė. Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas sakė, kad strategijos projektas bus paskelbtas URM internetiniame puslapyje.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas apibendrina diskusiją, primindamas strategijos projekto derinimo etapus: iki 2021 m. lapkričio 11 d. darbo grupės nariai kviečiami teikti savo siūlymus; URM šiuos siūlymus susistemina ir pateikia darbo grupei prieš kitą darbo grupės posėdį; siūlymai aptariami kitame darbo grupės posėdyje ir atitinkamai peržiūrimas strategijos projektas.

4. Kiti klausimai.

VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė A. Kukelkaitė informavo apie Globalios Lietuvos apdovanojimus bei kvietė teikti nominacijas Lietuvos diasporos atstovų apdovanojimams iki lapkričio 7 d. Ji taip pat informavo, kad spalio mėn. 29 d. 13:00 val. Lietuvos laiku vyks nuotolinė klausimų-atsakymų sesija, kurioje bus galima užduoti rūpimus klausimus dėl nominavimo, atrankos kriterijų ir pan.

Darbo grupės pirmininkas

Egidijus Meilūnas

Darbo grupės sekretorė

Audronė Želnienė

Rengė:

A. Želnienė, +370 706 52514; el.paštas: audrone.zelniene@urm.lt

A. Dumbliauskienė, +370 706 52574; ausra.dumbliauskiene@urm.lt

V. Kardokaitė-Šimanauskienė, +370 5 259 2234; vitalija.kardokaite-simanauskiene@urm.lt